

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד...

פניני הלכה

מאימתי מתחייב האדם באבילות על קרובו

כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בשע"ה יו"ד סי' קע"ח ה"ו בזה"ל: דעת רבינו הרמב"ם (הל' אבל פ"א ה"ב) שאין האדם מתחייב באבילות אלא מסתימת הגולל (עיי' לקמן סימן קפ"ד סעיף ה'), אבל כל זמן שלא נקבר המת אינו אסור בשום דבר מן הדברים שהאבל אסור בהן, ואפילו בתספורת ורחיצה ותשמיש-המטה ותלמוד-תורה מותר. והכי נקטינן: ובעיני יצחק שם כתב הביא המקורות וכך כתב: שו"ת פעולת צדיק חלק ג' סימן ר"ס, דלא כש"ע סימן שמ"א סעיף ה'. וע"ע המשך בעמוד השלישי

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

כל האזרח בישראל ישבו בסוכות (ויקרא כג. מב)

מובא ב'מדרש הגדול' למהר"ד עדני זצ"ל על פס' זה: איזה הוא קטן שהוא חייב בסוכה, כל קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה, היכי דאמי קטן שאינו צריך לאמו אמרי דבי רבי ינאי כל שנפנה ואין אמו מקנחתו. ר' שמעון בן לקיש אומר כל שניעור משנתו ואינו קורא אמה אמה. מעשה שילדה כלתו שלש מאי הזקן ופחת את המעזיבה וסיכך על גבי המיטה בשביל הקטן, ולית הלכה כותיה. עכ"ל.

ובש"ע סי' תר"מ ה"ב כתב בזה"ל: קטן שאינו צריך לאמו, שהוא כבן חמש, כבן שש, חייב בסוכה מדברי סופרים, כדי לחנכו במצות. עכ"ל. ובס' תרנ"ז כתב בזה"ל: קטן היודע לנענע לולב כדינו, אביו חייב לקנות לו לולב כדי לחנכו במצות. עכ"ל. וכן מצינו בעוד כמה וכמה דברים שהאב מחויב לקנות לבנו מדיני חינוך כגון טלית ותפילין ואך יעויין בפוסקים גבי לולב שאין זה מוסכם שחייב לקנות לו, אלא הכוונה שצריך האב לדאג לבנו שתהיה לו אפשרות לקיים המצוה, ואכמ"ל בזה, הצד השווה שיש חובת חינוך גדולה המוטלת על האב לחנך בניו לתורה ולמצוות, וזה אפילו במצוות דרבנן ואפילו בתרי דרבנן, כגון, לולב בשאר ימים [לא ביום הראשון] שחיובו מדרבנן ואף חיוב הקטן הינו מדרבנן.

והמתבונן במנהגי אבותינו יראה שקיימו מצוות חינוך הבנים בכלל ואלה בפרט בהידור רב, שהיו קונים לילדיהם ארבעת המינים שיהיה לכל אחד ואחד. ויש אפילו שקנו למי שאינו בר חיוב כמובא במצפ"ת עמ' קכ"ב ובזו"ר סי' תרנ"ו. ולא זו בלבד, אלא מידי יום ביומו היו מחנכים את הילדים לקום מוקדם לתפילות, והיו מעירים אותם סמוך לעת התפילה ולא כמו הנושאים שהיו קמים השכם ללמוד, ולא כמו הבחורים שהיו קמים בין לבין. וכבר אמר שלמה המלך (משלי י. א) 'בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו' וביארו המפרשים: ישמח אב. בראותו יושב במושב חכמים: תוגת אמו. כי הכסיל יתמיד לשבת בית עם אמו ובכל עת רואה שטותו ועצבונה מרובה: ע"כ. וכן לכל ילד היה טלית גדול שהיה מתעטף בה בכל התפילות. ומי שהגיע לכבן תשע עשר כבר היה לו תפילין ומניחן מידי יום ביומו כמבואר בגמרא ובפוסקים. וורבים עוד הדברים אשר עמלו אבותינו ואמותינו הקדושים בחינוך הילדים לתורה ולמצוות ולמעשים טובים, וע"ז צריך גליונות רבים, וכאן עסקנו רק בדבר אחד בלבד ועל דא קא צוהינן שלא רק שבדורנו זה, לא מחנכים את הילדים שהגיעו לחינוך לבוא לבית הכנסת להתפלל אף בימות החול, אלא גם בשבתות וחגים לא רואים את כל הילדים, ומתי מעט מקפידים להביאם לכל התפילות, ויש לשליש ולרביע דהיינו לערבית של שבת ואולי גם לשחרית של שבת. וגם אלו המביאים אותם, לא יצדק לומר שהם מגיעים לתפילה, שהרי ברוב הפעמים הילדים בחוץ מסתובבים. וח"ו לא לקטרג באתי בזאת, אלא רק לעורר הלבבות, ושמא הדברים היוצאים מן הלב יחדרו אל לב, ואם אחד או אחת יתעוררו מדברי, והיה זה חלקי מכל אמרי.

וגם אם ימצא שילד לא הלך לבית הכנסת לתפילה מכל סיבה שהיא, יש לחנכו להתפלל בבית כל התפילה. וכי יעלה על הדעת שיש קיום ליהודי ללא תפילה? וזו גם עצה לגרום לילד לילך לבית הכנסת, כי יעדיף להיות עם כולם ולא לשבת לקרוא לבדו בביתו. וזה גם עצה לילד שאכן הלך לבית הכנסת אך הוא יוצא החוצה, לומר לו בעת חזרתו לבית, שיתפלל כעת כי עדיין לא התפלל, ומזה יבין שהפסיד טובה הרבה. ואשרי אוזן שומעת ולב מבין.

יתגדך משפע בריכה העליונה, האישי היקר במעלה, צנוע ונחבא, החפץ בעילום שמו ומשמח מידי ראש חודש בחדשו, את התלמידים בסעודה דשינה, וזאת מלבד כל נדבותיו למען תשג"ר השומרים מסורת אבותינו הנאמנה. יה"ד שיתמלאו כל משאלות לבו לטובה, וכל ברעות התורה יחולו על ראשו.

מחידושי רבותינו

בירור שיטת מהרי"ץ בנוגע לתספורת בימי הספירה

מזן הגאון הרב יצחק רצאבי שליט"א יומא דהילולא דמהרי"ץ זיע"א – כ"ח ניסן ה'תש"ע ב'שכ"א מחמת אריכות המאמר, חילקנוהו לשתיים, לפניכם ח"ב (ח"א הודפס בשבוע שעבר)

לרפואת ולזווג הגון הרה"ג
יחיאל בן יוסף גרפי בשכחע"י

פתרונות לפרשת 'קדושים'
אחודה חידה! שלש שנים יהיה לכם ערלים
ל (עיני יצחק ו"ד ס' קמ"ט אות כ"ו).
הזוכה בהגרלה: ישראל תם.
מי בתמונה: טרם נפתרה!

אזרחי חידה!
לגוי מותר
ולישראל נאסר
והלוי בכלל
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

צריך אולי להדגיש דבר מסויים, יש הרבה דברים שהשתנו, מנהגים, מהדורות הראשונים לדורות האחרונים. השיטה של מהרי"ץ, והשם צאלח רומז על זה, צאלח פירושו כמו שאומרים בערבית צולחה, עושים פשרה. השיטה של מהרי"ץ, לעשות פשרה בין מנהג הקדמונים למנהג האחרונים. דהיינו, הרי בעבר היה רק את המנהג לא לעשות נישואין בימי העומר. למרות שלמנהג הזה אין מקור מפורש בגמרא, רק הגאונים מזכירים אותו. הרמב"ם משום מה התעלם ממנהג זה ולא הביאו, למרות שר' יצחק גיאת כותב אותו. הם כותבים שזה מנהג בכל תפוצות ישראל לא לשאת נשים בימי העומר, אבל הרמב"ם השמיט דין זה, ולא ידוע למה. בכל אופן הגאונים כותבים ע"פ הגמרא במסכת יבמות שתלמידי רבי עקיבא מתו מפסח ועד עצרת, או שיש גירסא עד פרוס עצרת, דהיינו חצי הימים, ועל פי זה נהגו כל ישראל לא לשאת. רק בדורות היותר מאוחרים, התחיל המנהג לא להסתפר. לכן בטור כתוב, יש מקומות שנהגו. יותר מאוחר נכנסו עוד מנהגים, לא לשיר, לא לקנות דברים חדשים. חומרות שלא כולם נהגו אותם.

אבל ברצוני לומר לכם, שהדברים האלה לא נקבעו סתם. לא לחינם התקבלו מנהגים בעם ישראל, במשך הדורות. אחרי מיתת תלמידי רע"ק, היתה הנהגה בעם ישראל עפ"י גדולי ישראל, לא לעשות נישואין. בדורות שלאחר מכן, בגלל שהיו הרבה צרות בימים האלו, ראו חכמי ישראל צורך, למנוע את כל הדברים האלו. בעיקר זה התחיל בעבר אצל האשכנזים. כל הענינים האלו, כמו לא להסתפר בעומר, מי שמזכיר את זה בד"כ, אלו גדולי האשכנזים. אתם יודעים למה? אולי אני אקרא לכם. תיראו, הלבוש כותב, בשבתות מפסח ועד עצרת אומרים פיוטים על הצרות ועל הגלות שיש לנו עכשיו בין הגויים, ומזכירים את כל הגזרות שהיו במדינות אלו ובמדינות אשכנז, מפני שבעונותינו כולם או רובם היו בזמן הזה. כל הצרות היו בתקופה הזאת. יותר מפורט אפשר לראות בערוך השולחן. הוא אומר גם על תלמידי רע"ק וגם על כל הצרות, אבל מוסיף פרטים יותר מדויקים. בשנת ארבעת אלפים תתנ"ו החלו מסעי הצלב של הנוצרים שהשמידו בדרכם קהילות רבות מישראל בארצות אירופה, אתם יודעים מה זה מסעי הצלב, באו לא"י לכבוש אותה מהערבים, רבבות נהרגו, אין מספר לאלה שהשתמדו, נשרפו חיים רח"ל גדולי תורה וקדושי עליון על קדושת ה', מתי זה התחיל, בין פסח לעצרת. בשנת ת"ח-ט, מי שידוע על שנים של גזירת חמינצקי גזרות קשות ורעות בגלות פולין, מתי זה התחיל, עלילת דם לפני פסח, נחרבו מאות מקהילות ישראל, רבבות נהרגו במיתות משונות ואכזריות רח"ל.

טוב, אולי נגיד זה אצל האשכנזים. לכן האשכנזים נהגו. אז נמשיך הלאה, לספרד. מתי התחילה גלות ספרד, בשנת רנ"ב ביום ה' באייר, ניתנה פקודת הגירוש ממלך ספרד, שכל היהודים מחויבים לעזוב את גבולות ארצותם תוך חדשיים. שמעתם מתי זה היה? ה' באייר. כל מי שישאר ולא ישתמד אחת דתו להמית.

גם אצל התימנים, היתה גלות מוזע. משום מה לא שמים לב, לא יודע למה לא מקשרים. יש את אגרת תימן, מגילת תימן שמהרי"ץ כתב. גלות מוזע, הגיעו למקום הנורא הזה, מוזע זה מקום בדרום מערב תימן, מקום אי אפשר לחיות בו, רק בדרך מתו אלפים ורבבות, נדמה לי שמכל קהילות תימן נשארו רק עשירית אחרי הגלות הזו, וגם במקום עצמו אי אפשר לחיות בכלל. הגיעו לשם בערב שבת קדש פרשת בחוקותי. ואז מהרי"ץ מספר את הסיפור, שעלה הגדול לספר תורה, וקרא בס"ת את הפסוק "והבאתי אותם בארצות אויביהם או אז יכנע לבבם הערל", והוא שם לב שהסופי תיבות מוזע. והוא דרש לציבור, הוכיח אותם ואמר להם, אתם רואים? יש פה הוכחה. ופרשת בחוקותי חלה תמיד בין פסח לעצרת.

ממילא יוצא, שלא לחינם כתבו בספרים הקדושים, ומהרי"ץ כותב זאת בתחלת התשובה, שהימים האלו הם ימי דין. כשאומרים שתלמידי רע"ק מתו בין פסח לעצרת, לא פירושו שאנחנו עכשיו מתאבלים ולא מסתפרים בגלל שעכשיו מתו. זה רק סימן. אם תלמידי רע"ק מתו דוקא בימים האלו, פירושו שמשמים קבעו את הדין עליהם בתקופה הזאת, כי אלו ימים של דין, וזה מסוכן. ח"ו, אם אנחנו נתנהג בשמחה, אם נעשה שירים וריקודים, שמחות וחתונות, אם לא נתנהג בצער כמו אבלים, ח"ו עלולה מידת הדין לפגוע בשונאיהם של ישראל. אם כן, לכן קבלו במשך הדורות והוסיפו חומרות ע"ג חומרות כי ראו שהימים האלה עלולים לכן הוסיפו חומרות. כל קהילה לפי מה שהיא, לפי החזק שלה. במילים אחרות, שאדם לא יחפש להשתמט, ויחפש כל מיני היתרים, שח"ו לא יסבול מזה, ושלא יסבול כולנו מזה, ה' ישמרנו. בכל אופן, שלא נתפלא למה בדורות האלו היה כך ובדורות האלה אחרת. זה ההסבר של הדברים.

המשד בעמוד הבא

לעילוי נשמת סעדיה בן מנצור ז"ל,
רפאל בן סעדיה ז"ל, משה בן סעדיה
ז"ל, רדה בת עווד ע"ה, תנצב"ה

לרפואת סעדיה
עדי בן שלום
צובירי בשכחע"י

לז"ש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

המשך מהשיעור השבועי מוצש"ק תזריע מצורע התשי"ג

ביומא דהילולא ה-205 למהרי"ץ דיברנו על ענין התספורת בימי הספירה, וביארנו שההיתר הוא רק לכבוד שבת. דהיינו, מהרי"ץ עשה פשרה, בין מנהג הקדמונים למנהג האחרונים, והפשרה היתה שלכבוד שבת מותר להסתפר. לפי המציאות של זמנינו, שלא מסתפרים כל ערב שבת וממילא אין את ההיתר הזה, תהיה הנפקא מינה רק במציאות של אנשים שלא הספיקו להסתפר לפני פסח, השיער שלהם מגודל, א"כ לפי מהרי"ץ יש היתר. אולי אפילו מצוה שיתפרו לכבוד שבת, אם השיער מגודל ומפריע להם, ולא נוח להם, לכבוד שבת מותר. מנהג האבילות על תלמידי רע"ק לא דוחה את עונג שבת שהוא מדברי נביאים, וקראת לשבת עונג. זו שיטת מהרי"ץ.

בתימן היתר זה היה יותר מצוי, כי שמה היו מקומות שמסתפרים בימות השנה כל שבוע שבועיים, לכן מי שנהג שם את זה, נהג כך גם בימי הספירה. אבל היום בזמנינו, לא מצוי שאנשים יסתפרו בהפרשים כאלו קצרים, לכן ההיתר יכול להיות רק באופנים מסויימים. אני אומר זאת לאפוקי מאלה שטענו, שהבינו שלפי מהרי"ץ, עניין איסור תספורת בכלל לא קיים. שמהרי"ץ, כביכול החזיר את המנהג הקדום. זה לא נכון. מהרי"ץ עשה פשרה, שכבוד שבת דוחה את מנהג האבילות.

פניני הלכה

המשך מהעמוד הראשון
לקמן סימן קפ"ח סוף סעיף י"א. ובשו"ת דובר שלום ח"ג סימן כ"ח. ובספר בית מועד פרק ב' סוף הערה י"א. וזוהי שכתבתי בשו"ת עולת יצחק ח"ב סימן קצ"ט בשם ספר חסידים לגבי מניעת תשיש בזמן שאביו או אמו גוססים ע"ש, אפשר שאין לזה מקום לדעת הרמב"ם מצד הדין אלא ממדת חסידות.

מנהג זה, לא להסתפר בגלל תלמידי רע"ק, מקורו מובא בטור, שיש מקומות שנוהגים. הגאונים מזכירים שיש מנהג לא לעשות נישואין. זה כנראה היה מקובל מאז ומעולם, בכל תפוצות ישראל, שלא עושים נישואין בימים שבין פסח ועד עצרת, ומנהג זה ודאי קיבלו על עצמם. למרות שאינו מוזכר במפורש בגמרא, אבל הוא רמוז בגמרא, כי למה הגמ' היתה צריכה לומר שהם מתו מפסח ועד עצרת? בכל אופן, בין אם נפרש כך ובין אם לאו, הגאונים אומרים שבתקופה הזאת עם ישראל נוהג להימנע משמחת נישואין. ובדורות היותר מאוחרים, התחילו גם לנהוג לא להסתפר. יש מקומות שנהגו, ויש מקומות שלא נהגו. יותר מאוחר עשו עוד מנהגים, עד כדי כך, שישנם כאלו שלא מברכים שהחיינו על בגד חדש או כלי חדש, לא קונים ולא לובשים. וכך במשך הדורות הוסיפו חומרות.

והסברנו, שבכל הדורות היו צרות בתקופה הזאת. הגזירות של מסעי הצלב במדינות אשכנז, שגרמו צרות רבות. גירוש ספרד היה בתקופה הזאת. ובתימן, גלות מוזע גם היתה בתקופה הזאת. ראו גדולי ישראל שהימים האלו הם ימי דין, שח"ו סובלים בהם, ולכן החמירו כדי שהשטן לא יקטרג. כי ידוע הכלל, אין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה ובשעת השמחה. כשאנשים שמחים, השטן מקטרג. לכן, במשך הדורות, קיבלו והוסיפו חומרות, אפילו שהדורות הראשונים לא נהגו. גם מהרי"ץ עשה פשרה, שהעניין של עונג שבת, דוחה את עניין האבילות. אבל כל ימות השבוע יש אבילות. נישואין ודאי, אין אף אחד שפרץ גדר בנושא הזה. אולי היו בודדים שרצו לפרוץ גדר, אבל אף אחד לא התייחס לדבר. ברור כשמש שזה התקבל כאיסור.

מהליכות אבותינו

גדול הנהגה מיגיע כפיו
כתב הרב עמרם קרח זצ"ל ב'סערת תימן עמ' קי"ח: בכל יום, בעלות השחר, ממונה קבוע מכריז בכל רחובות השכונה, להתעורר לתפלה, ולקול קריאתו כל אחד מכין ומנקה עצמו משכים והולך לבהכ"נ להתפלל בצבור, ואחר התפלה לומדים משנה, נביאים כתובים במשך שעה אחת ואח"כ יוצאים מבהכ"נ והולכים לעסקיהם. עם שקיעת החמה מתאספים לבהכ"נ להתפלל תפלת המנחה ומסמיכים תפלת ערבית עם צאת הכוכבים, וקובעים לימוד בדברי אגדה והלכה פסוקה ונפטרם. כל ימות השבוע, בזעת אפס יאכלו לחמם. מעטים הם שמלאכתם קלה, כגון, צורפי זהב וכסף, חייטים ואורגים. אבל רובם עוסקים במלאכות כבדות, חרשי ברזל ונחשת, מעבדי עורות, סבלים, פועלים בבנין, סידים, מנקרי רחים, נגרים, יוצרי כלי חרס, זרזיזים במלאכתם, שמחים ליהנות מיגיע כפם. עכ"ל וקיימו בעצמם תורתן קבע ומלאכתן ארעי. והיום נשתנו הדברים עד לבלי היכר, ואשרי היושב להגות בתורה ככל יכלתו.

ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת היא לה' בכל מושבותיכם (ויקרא כג, א)
יש לדעת למה אמר הכתוב הכא ובפרשת ויקהל (שמות לה, ב) תיעשה, ובמקומות אחרים תעשה (שם כג, יב). וי"ל לפי שכתוב למעלה (כג, לא) ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אני ה', נאמן לשלם שכר מי שעושה מצותי לשמי (ספרא שם). והזכיר גם כן השבת והמועדים, ר"ל אם אתם שומרים שבתות ומועדים ובוטחים על שמי שצויתי אתכם, ולא ירע בעיניכם הוצאת דמים של מצותי, הרי מלאכתכם נעשית מאליה או על ידי אחרים. וכן בפרשת ויקהל (שמות שם א) אמר אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, והזכיר שבת ונאמר שם תיעשה מאליה. וצריך האדם לעשות המצוה לשם המצוה אותנו ולומר לשם ייחוד קב"ה ושכינתה. (עולת שלמה' למהר"ש בדיחי זצ"ל)

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב משה בן אלעזר כהן זצ"ל היה ראב"ד בעיר מוכיא שבדרום מערב תימן לפני כארבע מאות שנה. תנצב"ה.

ושתהיו אוהבין זה את זה...

להצלחת

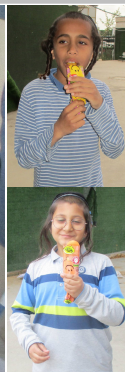
אביעד אברהם בן מנשה וליבנת בת חגי הי"ץ ברוחניות ובגשמיות

רק שבו ללימודים וכבר חוגגים סיומים...

תפארת בנים

מתלמידי הגנים בלימוד אצל המארי

מבצע אמירת משניות פרקי אבות ופסוקי משלי בעל פה אחל, וכבר עשרות תלמידים נבחנו וקבלו ארטיקים (המצולמים מעט מן המעט שנתפסו בעדשת המצלמה)

"עיני עיני יורדה מים"

ספדי תורה וחלילי,
 על הזאי גברא דמחזר אחרייכי.
 בית כנסת 'רבי שלום שבזי' נזי וקינא חשמיעי,
 על חזווא דמשכים ומעריב אלייכי.
 העיר 'ראשון לציון' חרימי בכי,
 על אוס מיוחד ששק בתוככי.
 'שכון חמורח' דמעות חזילי,
 אך בפתע פתאום נלקח חשוכי במעייכי.
 הוא הגבר חוקק על
 ח"ה איילם עזק חבני ז"ל
 אשר חיודך בייסורים רבים וקשים,
 ועלתה נשמתו בטוהרה למרומים.
 תמות וישרות ודאגה לרבים,
 חיו שנות חייו לפני שוק שחוקים.
 אהבתו לתפילה וחשקו לתורה,
 חיו תמידין כסדרן בכל יום ביומו.
 בלימוד תשב"ר תוך ממנונו,
 וחיים נרבה על נדבתו.
 ואף אחרים עישה לתת צדקה מחוננו,
 ובכך חרבה שלום בעולם.
 יעמדו לו זכותו חריבות,
 ויחיו לו למליצי ישר לפני שוק ערבות.
 את רעייתו ומשפחתו חמב"ח יחסו,
 ובתוך אבלי ציון עליהם ירוחו.
 זכות לימוד תשב"ר השנה יעמדו לזכותו,
 ויחיו לעולמו גדול מאלו לנשמתו.
 סאביט יחיו את סאב המשפחה
 חמלת ונות תלמוד תורה
 עשרת חיים' וכל חותמיהם

בדרכיהם אתהלך...

שלחישתן לחיטת נחש
 הרב מנחם מנצור אב ב"ד דק"ק עדן היה גאון וחסיד. פעם אחת היה עובר בשוק של הערביים שהיה ארון שלהם (סייד) וסטרו לרב בלחיו לעיני כל, באמרו למה עבר לפניו במנעליו. הרב ז"ל לא ענה לו דבר, כי אם הלך למקוה וטבל עצמו, והחליף שמלותיו והלך לבהכ"נ, ואמר לשמש, עמוד בפתח בהכ"נ, אם תראה הערביים נושאים מת תאמר לי.
 הרב נכנס לבית הכנסת, פתח ההיכל והתפלל לפי ה' ב"ה. שמע ה' תפילתו, עד שלא השלים, בא השמש לומר לו, כי הוציאו את המת, והוא אותו רשע שסטרו. כן יאבדו כל אויביך. אז סגר ההיכל והלך לביתו לשלום.
 ממחרת נשמע הדבר בבית המלך, ושלח להרב וא"ל בדרך שחוק, 'מה זה מנחם לא הנחתו אפילו שעה אחת'.
 השיבו הרב, מה עשיתי לו, השם נגפו! ויוסף המלך אהבו זיע"א.

(נחלת יוסף' דף תל"ב)

התודה...

ו הברכה...

לכל התורמים היקרים והנכבדים
 אשר הם

בעילום שמם חפצים

ונותנים מהונם וממה שזיכם ה'
 ב"ה למען חוק מסורת אבותינו
 הקדושים.

יה"ר שיוזו לכל הברכות
 האמורות בתורה, ויראו כל
 צאצאיהם הולכים בדדים
 ישרות, עושים רצון קוניהם
 באהבה ובשמחה, מתוך בריאות
 איתנה ועורא מעליא, אכי"ר

הערות הארות ותשובות לחידות
 ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
 או במייל:
 e0504150896@gmail.com

לזש"ק

יובל בן דוד

ורות בת זכריה

לזש"ק

שלום בן יעקב ומירב

טליה בת מנשה